

Beroepsniveau niet-westerse allochtonen lager

Hans Langenberg en Hendrika Lautenbach

Het beroepsniveau van niet-westerse allochtonen is gemiddeld lager dan dat van autochtonen. Deze achterstand is onder Surinamers en Antillianen/Arubanen wel een stuk kleiner dan onder Turken en Marokkanen. Het lagere beroepsniveau van niet-westerse allochtonen is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan het lagere opleidingsniveau. Verder zijn de niet-westerse allochtonen gemiddeld jonger en hebben ze vaker een flexibel dienstverband. Ook dit lijkt het beroepsniveau te drukken. Geslacht en stedelijkheidsgraad van de woonplaats spelen nauwelijks een rol.

1. Inleiding

Allochtonen hebben een achterstand op de arbeidsmarkt. Ze hebben gemiddeld een lagere arbeidsparticipatie, een hogere werkloosheid en een lager arbeidsinkomen dan autochtonen. In dit artikel staat het beroepsniveau centraal. Zoals onder meer blijkt uit het Loonstrucuuronderzoek van het CBS (Advokaat e.a., 2005) is het arbeidsinkomen sterk van het beroepsniveau afhankelijk. De vraag die hier aan de orde komt, is in hoeverre allochtonen qua beroepsniveau verschillen van autochtonen en in hoeverre dit samenhangt met een aantal achtergrondkenmerken. Achtergrondkenmerken die in het onderzoek zijn meegenomen, zijn opleidingsniveau, geslacht, leeftijd, positie in de werkring (zelfstandige, dan wel werknemer met vast of flexibel contract) en de stedelijkheid van de woonplaats (stad of platteland). Bij het onderzoek is de Standaard Beroepenclassificatie 1992 van het CBS gebruikt waarin beroepen worden ingedeeld in vijf hoofd niveaus, van elementair tot wetenschappelijk.

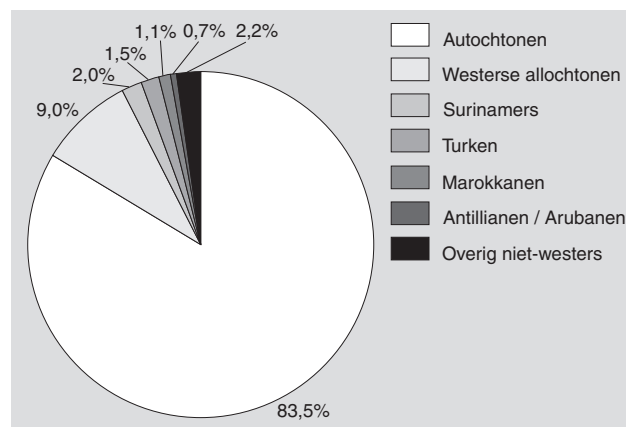
De gegevens over het beroepsniveau van de werkzame beroepsbevolking zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking. Om de uitkomsten statistisch voldoende betrouwbaar op detailniveau te kunnen presenteren, zijn de gegevens over de jaren 2002–2005 samengevoegd. Het onderzoek is verricht in het kader van het CBS-speerpunt Ruimte, Wonen en Mobiliteit. Onderdeel van dit speerpunt is onder meer de sociaaleconomische positie van steden.

2. Beroepsniveau naar herkomst

De werkzame beroepsbevolking per herkomstgroepering is onderscheiden naar vijf beroepsniveaus (staat 1). De verdeling is vrijwel symmetrisch, met de grootste groep in het midden en de kleinste groepen aan de randen.

De verschillen tussen autochtone en niet-westerse allochtone werkenden zijn zoals verwacht groot. Tussen autochtonen en westerse allochtonen zijn ze echter gering. In dit artikel beperken we ons daarom tot de vergelijking autochtonen en niet-westerse allochtonen. Verder kijken we naar de vier grootste groepen onder de niet-westerse allochtonen: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen/Arubanen. De niet-westerse allochtonen maken samen 7,5 procent uit van de werkzame beroepsbevolking (grafiek 1). Dit is overigens iets minder dan het percentage westerse allochtonen (9,0 procent). Surinamers vormen 2,0 procent van de werkzame beroepsbevolking en zijn daarmee de grootste groep onder de niet-westerse allochtonen. De groep 'overige niet-westers allochtonen' (2,2 procent) wordt wegens de pluriforme samenstelling niet besproken, maar is wel meegenomen bij het berekenen van de cijfers over de totale groep niet-westerse allochtonen.

1. Werkzame beroepsbevolking naar herkomst, 2002/2005

Staat 1
Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
	%					
Totaal	7	23	39	22	9	3,0
Autochtonen	6	23	40	23	9	3,1
Westerse allochtonen	8	22	35	23	11	3,1
Niet-westerse allochtonen	20	31	32	12	4	2,5
w.v.						
Turken	25	37	28	9	1	2,3
Marokkanen	28	35	25	8	3	2,2
Surinamers	13	29	37	16	4	2,7
Antillianen/Arubanen	15	26	37	17	6	2,7
overig niet-westers	22	29	31	12	6	2,5

Niet-westerse allochtonen zijn oververtegenwoordigd in elementaire en lagere beroepen. Meer dan de helft heeft een baan op elementair of lager niveau. Bij de werkzame autochtonen is dat minder dan 30 procent. Surinamers en Antillianen/Arubanen zijn qua beroepsniveau nog het meest vergelijkbaar met autochtonen, Marokkanen en Turken het minst. Het gemiddelde beroepsniveau (waarbij elementair op 1 is gesteld en wetenschappelijk op 5) van autochtonen is 3,1 en van niet-westerse allochtonen 2,5. Bij deze laatste groep varieert het gemiddelde beroepsniveau van 2,2 bij Marokkanen tot 2,7 bij Surinamers en Antillianen/Arubanen.

3. Invloed van diverse kenmerken op het beroepsniveau naar herkomstgroepering

In deze paragraaf staat de invloed van een vijftal kenmerken op het beroepsniveau centraal. Hierbij komen telkens drie vragen aan de orde:

- In hoeverre is dit kenmerk van belang voor het beroepsniveau van de totale werkzame beroepsbevolking?
- In hoeverre verschilt de verdeling van de werkzame beroepsbevolking naar dit kenmerk (bijvoorbeeld geslacht) tussen de herkomstgroeperingen?
- In hoeverre verschilt het beroepsniveau tussen de herkomstgroeperingen wanneer wordt gekeken naar subgroepen die gelijk zijn voor wat betreft dit kenmerk (bijvoorbeeld geslacht)?

3.1 Geslacht

Er zijn relatief minder vrouwen met een beroep op wetenschappelijk niveau dan mannen, 7 versus 9 procent (staat 2). Daarentegen is het aandeel vrouwen met een hoger en vooral een middelbaar beroep hoger. Gemiddeld hebben mannen en vrouwen hetzelfde beroepsniveau.

Van alle werkzame niet-westerse allochtonen is 40 procent vrouw (tabel 1). Het aandeel vrouwen is iets lager dan bij de autochtonen, want van de werkende autochtonen is 42 procent vrouw. De verschillen tussen niet-westerse allochtonen zijn echter groter. De werkzame beroepsbevolking van Turkse en Marokkaanse afkomst bestaat voor ongeveer een derde uit vrouwen; bij Surinamers en Antillianen/Arubanen is dat ongeveer de helft. Dat is dus hoger dan bij autochtonen.

De verschillen tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen treden bij mannen in iets sterkere mate op dan bij vrouwen (staat 2). Dit geldt in het bijzonder voor Marokkanen, Surinamers en Antillianen/Arubanen. Het aandeel Turkse en Marokkaanse mannen met een lager beroep is opmerkelijk hoog, respectievelijk 41 en 38 procent. Onder autochtonen is dat 23 procent. Ook valt het aandeel Turkse vrouwen met een elementair beroep op, 31 procent. Van de autochtone vrouwen heeft slechts 6 procent een elementair beroep.

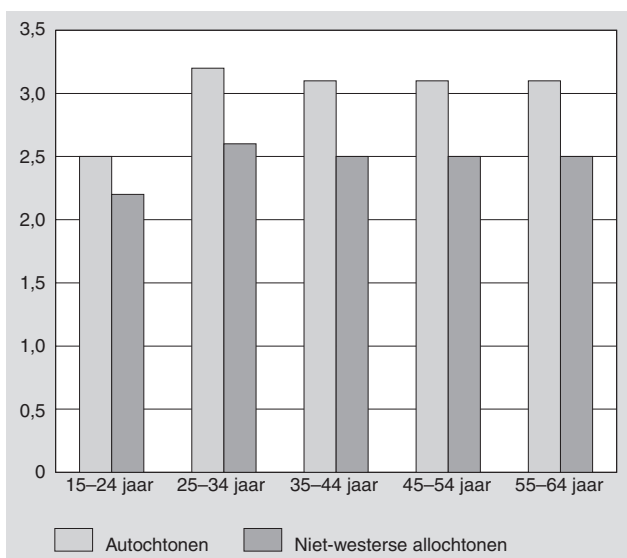
3.2 Leeftijd

Het gemiddelde beroepsniveau van de jongste leeftijdsgroep (15–24 jaar) is het laagst (grafiek 2). Jongeren zijn sterk oververtegenwoordigd in elementaire en lagere beroepen, en onderverteenwoordigd in hogere en wetenschappelijke beroepen. Het gemiddelde beroepsniveau van jongeren ligt op 2,4. Bij de overige leeftijdsgroepen ligt het beroepsniveau op 3,1. Het lage beroepsniveau van jongeren hangt samen met het feit dat een groot aantal jongeren een opleiding volgt. Deze jongeren tellen of niet mee voor de werkzame beroepsbevolking, of zij doen een baan (van meer dan twaalf uur in de week) eraan, veelal onder hun niveau. In beide gevallen drukt dit het gemiddelde beroepsniveau van deze leeftijdsgroep. Boven de 24 speelt leeftijd geen rol meer bij het beroepsniveau, althans niet bij de ruwe niveau-indeling die hier wordt gehanteerd.

Staat 2
Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en geslacht, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
	%					
<i>Mannen</i>						
Totaal	7	24	38	22	9	3,0
Autochtonen	6	23	39	23	10	3,1
Westerse allochtonen	7	22	35	24	12	3,1
Niet-westerse allochtonen w.v.	20	33	31	12	4	2,5
Turken	22	41	27	9	1	2,3
Marokkanen	28	38	23	7	3	2,2
Surinamers	14	30	36	16	4	2,7
Antillianen/Arubanen	17	24	38	15	6	2,7
overig niet-westers	20	29	32	12	7	2,6
<i>Vrouwen</i>						
Totaal	7	23	39	23	7	3,0
Autochtonen	6	23	40	23	7	3,0
Westerse allochtonen	9	23	36	23	9	3,0
Niet-westerse allochtonen w.v.	20	29	33	14	5	2,5
Turken	31	28	30	9	2	2,2
Marokkanen	27	30	30	10	3	2,3
Surinamers	11	29	38	17	5	2,8
Antillianen/Arubanen	12	27	36	18	7	2,8
overig niet-westers	24	29	29	12	5	2,5

2. Gemiddeld beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en leeftijd, 2002/2005

De leeftijdsopbouw van de werkende niet-westerse allochtonen is duidelijk anders dan die van autochtonen. Onder werkzame niet-westerse allochtonen komen relatief meer jongeren voor. Het verschil is het grootst in de leeftijdsgroep 25-34 jaar, 33 versus 25 procent. De leeftijdsopbouw van de werkzame Surinamers en Antillianen/Arubanen ligt wat dichter bij die van autochtonen.

Het verschil in beroepsniveau tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen is het kleinst onder jongeren (15-24 jaar). Bij de oudere leeftijdsgroepen is het verschil tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen daarentegen twee keer zo groot. Van de werkzame Turkse en Marokkaanse 55-plussers heeft ongeveer 30 procent een elementair beroep (tabel 2). Bij autochtone leeftijdsgenoten is dit maar 6 procent.

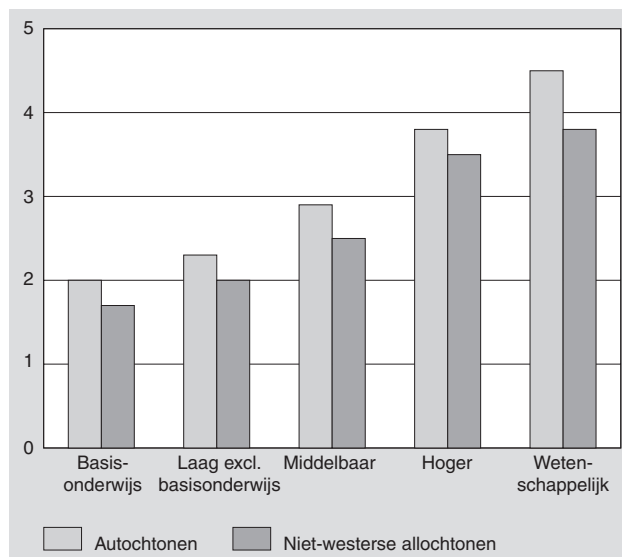
Het beroepsniveau van jonge autochtonen is lager dan van oudere. Vanaf 25 jaar is het gemiddelde beroepsniveau van autochtonen vrijwel even hoog voor alle leeftijdsgroepen. Ook bij veel niet-westerse allochtone groepen ligt het gemiddelde beroepsniveau onder 25-34-jarigen hoger dan onder 15-25-jarigen, maar in de leeftijdsgroepen boven de 35 jaar neemt het weer af. Dit komt doordat de eerste generatieallochtonen slechter uitgerust zijn voor de Nederlandse arbeidsmarkt dan hun (klein)kinderen. De tweede generatie is gemiddeld hoger opgeleid dan de eerste generatie. Zo ligt het beroepsniveau van de oudste groep werkzame Marokkanen lager dan dat van de jongste groep werkzame Marokkanen. Het verschil in gemiddeld beroepsniveau tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen is daarom nu nog het grootst onder de oudste leeftijdsgroep.

3.3 Opleidingsniveau

Aangezien opleidingen erop zijn gericht om een bepaald beroep(sniveau) te verkrijgen, bestaat er tussen opleidings- en beroepsniveau uiteraard een sterke correlatie. Sommige mensen zitten echter niet meteen op het beroepsniveau dat aansluit op hun opleiding, andere halen

dat nooit. Er zijn ook mensen die boven hun opleidingsniveau uitstijgen. In praktijk werken de meeste personen op een beroepsniveau dat aansluit op hun opleidingsniveau (tabel 3). Een uitzondering hierop vormen werkzamen met alleen basisonderwijs, hiervan werkt een groter aandeel in een lager beroep dan in een elementair beroep.

3. Gemiddeld beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en opleidingsniveau, 2002/2005

Werkzame niet-westerse allochtonen zijn gemiddeld lager opgeleid dan werkzame autochtonen. Vooral het aandeel werkzamen met ten hoogste basisonderwijs ligt bij niet-westerse allochtonen fors hoger. Daarentegen is het aandeel niet-westerse allochtonen met hoger onderwijs veel kleiner. De ondervertegenwoordiging van beter opgeleide mensen geldt het sterkst voor Turken en Marokkanen. Bijna een kwart van de werkenden met deze herkomst heeft ten hoogste basisonderwijs.

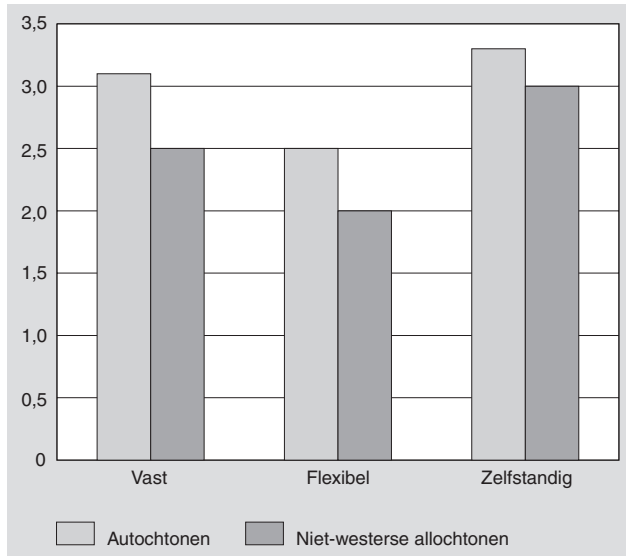
Het beroepsniveau van niet-westerse allochtonen is, ook gegeven de opleiding, veel lager dan van autochtonen (grafiek 3). Opvallend is het verschil in beroepsniveau bij werkenden met een wetenschappelijke opleiding. Autochtonen met een wetenschappelijke opleiding hebben een gemiddeld beroepsniveau van 4,5; bij niet-westerse allochtonen ligt dit op 3,8. Bij alle overige opleidingsniveaus is het verschil in beroepsniveau rond de 0,3. Dit patroon gaat echter niet op voor Surinamers en Antillianen/Arubanen. Onder deze groepen ligt juist het beroepsniveau van mensen met laagste opleidingsniveau het verst onder dat van autochtonen. Overigens blijken recentelijk op hbo-niveau afgestudeerde werkende allochtonen gemiddeld meer te verdienen dan autochtonen (Verschuren en Das, 2006).

3.4 Positie in de werkring

Het beroepsniveau hangt ook af van de positie in de werkring. Dit is het onderscheid tussen zelfstandigen en werknemers, waarbij werknemers ook nog worden ingedeeld naar de aard van hun contract: vast of flexibel. Werkne-

mers met een flexibel contract hebben gemiddeld verreweg het laagste beroepsniveau (grafiek 4). Deze groep heeft het hoogste percentage werkzamen met een baan op elementair of lager niveau. Onder zelfstandigen komen deze banen juist weinig voor. Zelfstandigen hebben het hoogste percentage banen op middelbaar en hoger niveau. Het gemiddelde beroepsniveau is 3,3 bij zelfstandigen, tegen 3,0 voor werknemers met een vast en 2,4 voor werknemers met een flexibel contract (tabel 4).

4. Gemiddeld beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en positie in de werkring, 2002/2005

Het gros van de werkzame autochtonen heeft een vast dienstverband (82 procent). Zelfstandigen maken 12 procent uit van de autochtone werkzame beroepsbevolking. De rest heeft een flexibel arbeidscontract. Die verhouding is onder niet-westerse allochtonen anders. Werkenden uit

deze groep hebben vaker een flexibel contract (15 procent) en werken iets minder vaak als zelfstandige (8 procent). Alleen onder Turken ligt het aandeel zelfstandigen relatief hoog (10 procent).

Het verschil in beroepsniveau tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen is het minst groot onder zelfstandigen.¹⁾ Bij niet-westerse allochtone zelfstandigen ligt het niveau op 3,0, bij autochtone op 3,3. Er is niet veel verschil tussen werknemers met een vast en een flexibel contract als het gaat om het verschil in gemiddeld beroepsniveau tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Bij werknemers met een vast contract bedraagt het verschil 0,6, bij werknemers met een flexibel contract 0,5. Wel valt op dat maar liefst 34 procent van de niet-westerse allochtone werknemers met een flexibel contract een baan heeft op elementair niveau. Onder autochtonen ligt dit op 18 procent.

3.5 Stedelijkheid

De verdeling van banen over de verschillende beroepsniveau's verschilt mogelijk tussen stad en het platteland. Om dit te onderzoeken zijn de woonplaatsen van werkzame personen ingedeeld in twee categorieën, die met een stedelijk en die met een plattelandskarakter. In de stedelijke gebieden zijn relatief veel personen werkzaam in hogere en wetenschappelijke beroepen (staat 3). Het gemiddelde beroepsniveau ligt in de stad dan ook iets hoger dan op het platteland (3,1 versus 2,9). Hieruit mag worden verwacht dat een bevolkingsgroep die zich concentreert in de stad, een iets hoger gemiddeld beroepsniveau heeft.

De niet-westers allochtone bevolking is sterk geconcentreerd in de steden. Van de werkzame niet-westerse allochtonen woont 91 procent in een stedelijke omgeving. Bij de werkzame autochtonen is dit 63 procent. Correctie voor woonplaats zal het gemiddelde beroepsniveau voor niet-

Staat 3 Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en stedelijkheidsgraad, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
%						
<i>Stedelijk</i>						
Totaal	7	22	37	24	10	3,1
Autochtonen	6	21	38	25	11	3,1
Westerse allochtonen	8	21	35	24	12	3,1
Niet-westerse allochtonen	20	31	32	13	4	2,5
w.v.						
Turken	25	36	28	9	1	2,3
Marokkanen	28	35	25	9	3	2,2
Surinamers	13	30	37	16	4	2,7
Antillianen/Arubanen	14	26	38	16	6	2,7
overig niet-westers	21	29	31	12	6	2,5
<i>Landelijk</i>						
Totaal	7	26	42	19	6	2,9
Autochtonen	6	26	43	19	6	2,9
Westerse allochtonen	8	27	37	20	8	2,9
Niet-westerse allochtonen	21	32	32	11	5	2,5
w.v.						
Turken	24	42	27	6	1	2,2
Marokkanen	23	38	33	4	2	2,2
Surinamers	15	25	38	14	8	2,8
Antillianen/Arubanen	19	16	29	23	12	2,9
overig niet-westers	23	31	31	11	4	2,4

westerse allochtonen dus doen afnemen. Het verschil tussen het gemiddelde beroepsniveau van autochtonen en niet-westerse allochtonen zal hierdoor groter worden.

Het gemiddelde beroepsniveau van werkzame niet-westerse allochtonen loopt in de stad iets meer achter op dat van autochtonen dan op het platteland. Er is opmerkelijk weinig verschil in beroepsniveau tussen niet-westerse allochtonen die in de stad en die op het platteland wonen. Het percentage niet-westerse allochtonen met een beroep op wetenschappelijk niveau is op het platteland zelfs hoger dan in de stad. Bij autochtonen is dit percentage bijna de helft van dat in de stad.

4. Beroepsniveau naar herkomst na correctie voor achtergrondkenmerken

Om uit te zoeken in hoeverre de verschillende achtergrondkenmerken het verschil in beroepsniveau tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen bepalen, is de invloed hiervan uitgeschakeld (staat 4). Het beroepsniveau van de diverse herkomstgroeperingen komt dan inderdaad dichter bij elkaar te liggen, al blijft er nog een aanmerkelijk verschil tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen over. Ongeveer de helft van het verschil tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen verdwijnt als de twee groepen qua opleidingsniveau, geslacht, leeftijd, stedelijkheid en positie in de werkkring hetzelfde zouden zijn.

Staat 4
Gemiddeld beroepsniveau naar herkomst, gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken

	Ongecorrigeerd	Gecorrigeerd
Autochtonen	3,1	3,0
Westerse allochtonen	3,1	3,0
Niet-westerse allochtonen	2,5	2,8
w.v.		
Turken	2,3	2,7
Marokkanen	2,2	2,7
Surinamers	2,7	2,9
Antillianen/Arubanen	2,8	2,9
overig niet-westers	2,5	2,6

Het opleidingsniveau is de meestverklarende factor (staat 5). Ook leeftijd en de positie in de werkkring doen er toe, maar de invloed van geslacht en stedelijkheid is gering. Het model waarin het gemiddelde beroepsniveau van de herkomstgroepering wordt verklaard uit de vijf kenmerken heeft een correlatiecoëfficiënt (r -kwadraat) van 0,5. Een groot deel van het verschil blijft dus onverklaard. Overigens blijkt uit onderzoek dat beloningsverschillen tussen autochtonen en allochtonen bij de overheid wèl nagenoeg wegvallen als wordt gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken (zie Hagoort en Rienstra (2006) en Rienstra en Hagoort (2006)).

5. Conclusie

Niet-westerse allochtonen hebben ten opzichte van autochtonen veel vaker een elementair of lager beroep. Dit komt vooral door het gemiddeld lagere opleidingsniveau

Staat 5
Gewicht van de achtergrondkenmerken

	Gewicht ¹⁾
Opleidingsniveau	0,690
Leeftijd	0,205
Positie in de werkkring	0,177
Stedelijkheid	0,071
Geslacht	0,021
Herkomst	0,139

¹⁾ Standaardpartiële regressiecoëfficiënten. Alle coëfficiënten zijn significant.

van deze groep. Ook speelt mee dat er onder niet-westerse allochtonen relatief meer jongeren (15–24 jaar) zijn en dat ze vaker een flexibel dienstverband hebben. Dat er onder niet-westerse allochtonen relatief iets meer mannen zitten en dat ze veel vaker in een stedelijke omgeving wonen speelt geen rol: dit heeft juist een licht verhogend effect op het beroepsniveau.

De achtergrondfactoren geslacht, leeftijd, opleiding, positie in de werkkring en stedelijkheid verklaren voor de helft de verschillen in gemiddeld beroepsniveau tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen. Opleiding is de belangrijkste verklarende factor. Niet in het onderzoek opgenomen factoren die de arbeidsmarktpositie van niet-westerse allochtonen negatief zouden kunnen beïnvloeden zijn anciënniteit (werkervaringsjaren), opleidingsrichting, bedrijfstak en lastig meetbare zaken als taalbeheersing, eventuele discriminatie en bekendheid met de Nederlandse werkcultuur. Met dit laatste wordt bedoeld het geheel aan (veelal ongeschreven) regels betreffende solliciteren, werken en carrière maken.

Algemeen wordt aangenomen dat het verschil tussen autochtonen en allochtonen kleiner wordt naarmate de tijd verstrijkt. Wanneer een bevolkingsgroep zich in Nederland vestigt zal deze zich na enige tijd aanpassen aan de nieuwe omstandigheden: het opleidingsniveau gaat omhoog, de taalbeheersing en de bekendheid met de Nederlandse arbeidsmarkt wordt beter, enzovoort (Gent e.a. (2006) en RWI (2006)). De kleinere achterstand van Surinamers en Antillianen/Arubanen ten opzichte van Turken en Marokkanen zou aan langere verblijfsduur in Nederland te danken kunnen zijn. Maar het beeld qua verblijfsduur is veel te diffuus om deze conclusie te kunnen trekken. Een factor die bij de relatief succesvolle integratie van Surinamers en Antillianen/Arubanen waarschijnlijk een rol speelt, is dat zij van huis uit al meer meekrijgen van de Nederlandse taal en cultuur. Daarnaast is er bij Turken en Marokkanen sprake van een langduriger oriëntatie op het land van herkomst (SCP, 2004).

Technische toelichting

Alle gegevens uit dit artikel zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). Voor de EBB wordt elk jaar een steekproef getrokken van ongeveer 1 procent van de Nederlandse bevolking. In de EBB wordt informatie verzameld over de arbeidsmarktsituatie van personen van 15 jaar of ouder.

De resultaten in dit artikel zijn gebaseerd op de gecombineerde microdata over de jaren 2002/2005. Omdat de steekproefdata pas na combinatie zijn opgehoogd, zijn de resultaten niet gelijk aan het gemiddelde van reeds gepubliceerde resultaten over de genoemde jaren.

Om na te gaan of verschillen in beroepsniveau naar herkomstgroepering samenhangen met geslacht, leeftijd, opleiding, positie in werkkring, en stedelijkheid van het woongebied, is een logistische regressie uitgevoerd. De samenhang tussen beroepsniveau en herkomstgroepering is geanalyseerd, waarbij gecorrigeerd is voor verdelingsverschillen ten aanzien van voornoemde kenmerken.

Begrippen

Beroepsniveau

Het beroepsniveau geeft de plaats in de indeling van beroepen volgens de Standaard Beroepenclassificatie 1992 van het CBS. Beroepsniveau refereert aan het eerste cijfer van de classificatie. Het niveau van een beroep is bepaald door het niveau van de meest geëigende opleiding om het beroep uit te oefenen. Het gemiddelde beroepsniveau is in dit artikel berekend door de vijf beroepsniveaus te waarden van 1 t/m 5.

Herkomstgroepering

- Autochtonen Personen van wie beide ouders in Nederland geboren zijn.
- Allochtonen Personen waarvan minstens één ouder niet in Nederland is geboren.
- Westerse allochtonen Allochtonen afkomstig uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Indonesië/het vroegere Nederlands-Indië, Japan en Oceanië.
- Niet-westerse allochtonen Allochtonen afkomstig uit Afrika, Azië (exclusief Japan en het voormalig Nederlands-Indië of Indonesië), Latijns-Amerika of Turkije. De belangrijkste groepen zijn Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen/Arubanen.

Opleidingsniveau

Het hoogstbehaalde opleidingsniveau is vastgesteld met behulp van de Standaard Onderwijsindeling 1998 (SOI).

- Basisonderwijs Opleidingen op niveau 1 van de SOI.
- Laag exclusief basisonderwijs Opleidingen op niveau 2 van de SOI.
- Middelbaar Opleidingen op niveau 3 en 4 van de SOI.
- Hoger Opleidingen op niveau 5 en 6 van de SOI.
- Wetenschappelijk Opleidingen op niveau 7 van de SOI.

Positie in de werkkring

Onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen.

Werknemers worden onderscheiden in:

- werknemers met een vaste arbeidsrelatie;
- werknemers met een flexibele arbeidsrelatie.

Stedelijkheid

Een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (oad). Hierbij zijn vijf categorieën onderscheiden:

- Zeer sterk stedelijk Gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km².
- Sterk stedelijk Gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km².
- Matig stedelijk Gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km².
- Weinig stedelijk Gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km².
- Niet stedelijk Gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km².

Zeer sterk stedelijk, sterk stedelijk en matig stedelijk wordt in dit artikel tot stedelijk gebied gerekend. Weinig stedelijk en niet stedelijk wordt hier tot plattelandsgebied gerekend.

Werkzame beroepsbevolking

Personen die ten minste 12 uur per week werken. Bij het hier gepresenteerde onderzoek zijn alleen personen in de leeftijd van 15–64 jaar meegenomen.

Literatuur

Advokaat, Wijnand, Jo van Cruchten, José Gouweleeuw, Eric Schulte Nordholt en Wilmie Weltens, 2005. *Loon naar beroep en opleidingsniveau: het Loonstructuuronderzoek 2002*. In: *Sociaal-economische trends*, 2e kwartaal 2005, blz. 39–51.

Gent, M.J. van, E. Hello, A.W.M. Odé, E. Tromp en J. Stouten, 2006. *Hogeropgeleide allochtonen op weg naar werk: successen en belemmeringen*, Onderzoek uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van de Raad voor Werk en Inkomen, 11 oktober 2006.

Hagoort, Karin, en Maartje Rienstra, 2006. *Lager loon allochtone ambtenaar door lagere opleiding*, In: *CBS Webmagazine*, 22 mei 2006.

Jaco Dagevos en Maurice Gesthuizen, 2005. *Niet-westerse allochtonen met een stabiele arbeidsmarktpositie: aantallen en ontwikkelingen*, Sociaal en Cultureel Planbureau, november 2005.

RWI (2006), *Hogeropgeleide allochtonen*, Voorstel Raad voor Werk en inkomen, 11 oktober 2006.

Rienstra, Maartje, en Karin Hagoort (2006), *Beloningsverschillen verklaard?*, CBS, 2006 (CvB 06001).

SCP (2004), *Minderheden en integratie*, In: *In het zicht van de toekomst Sociaal en Cultureel Rapport 2004*, SCP, oktober 2004, blz. 129–177.

Verschuren, Luc, en Marjolijn Das (2006), *Allochtone hbo'ers: minder vaak werk, minstens even hoge lonen*, In: *CBS Webmagazine*, 20 november 2006.

Noot in de tekst

¹⁾ Het SCP kwalificeert een vast contract of het bezit van een eigen bedrijf dat langer dan een jaar bestaat als het hebben van een 'stabiele arbeidsmarktpositie'. Uit onder-

zoek is bekend dat relatief veel niet-westerse allochtonen kortstondig een eigen bedrijf hebben (Dagevos en Gesthuizen, 2005) en derhalve geen stabiele arbeidsmarktpositie, maar kennelijk is er geen verband met het beroepsniveau.

Tabel 1
Structuur werkzame beroepsbevolking naar herkomst, 2002/2005

	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Niet-westerse allochtonen					
				Totaal	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers
	%								
Geslacht									
Mannen	58	58	56	60	67	67	51	54	62
Vrouwen	42	42	44	40	33	33	49	46	38
Opleidingsniveau									
Basisonderwijs	5	5	4	15	23	24	10	8	12
Laag excl. basisonderwijs	20	20	17	24	28	27	24	23	19
Middelbaar	44	45	43	42	39	35	46	46	42
Hoger	20	20	18	11	7	8	15	14	11
Wetenschappelijk	11	11	17	8	3	6	5	9	16
Leeftijd									
15-24 jaar	11	11	9	15	16	19	12	13	16
25-34 jaar	26	25	25	33	40	41	29	31	30
35-44 jaar	29	28	29	31	33	28	31	29	33
45-54 jaar	24	25	25	16	9	9	21	18	19
55-64 jaar	10	11	12	4	2	4	6	9	3
Positie in de werkring									
Vast	82	82	82	77	74	80	83	82	71
Flexibel	7	6	8	15	17	16	13	13	17
Zelfstandig	12	12	11	8	10	4	5	5	12
Stedelijkheidsgraad									
Stedelijk	66	63	78	91	91	92	94	92	87
Landelijk	34	37	22	9	9	8	6	8	13

Tabel 2
Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en leeftijd, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
	%					
<i>15-24 jaar</i>						
Totaal	14	41	35	9	1	2,4
Autochtonen	13	40	36	9	1	2,5
Westerse allochtonen	17	41	33	8	1	2,4
Niet-westerse allochtonen	22	44	27	5	1	2,2
w.v.						
Turken	27	44	24	4	0	2,1
Marokkanen	22	41	31	5	1	2,2
Surinamers	15	45	34	5	1	2,3
Antillianen/Arubanen	24	43	25	5	2	2,2
overig niet-westers	24	47	22	6	1	2,1
<i>25-34 jaar</i>						
Totaal	6	20	41	24	9	3,1
Autochtonen	5	19	42	25	9	3,2
Westerse allochtonen	6	20	38	25	11	3,1
Niet-westerse allochtonen	16	29	37	13	5	2,6
w.v.						
Turken	21	35	34	8	2	2,3
Marokkanen	22	34	29	10	4	2,4
Surinamers	10	26	42	16	6	2,8
Antillianen/Arubanen	8	23	42	19	8	3,0
overig niet-westers	17	24	38	15	7	2,7
<i>35-44 jaar</i>						
Totaal	7	21	40	24	9	3,1
Autochtonen	5	20	41	24	9	3,1
Westerse allochtonen	7	20	35	25	12	3,1
Niet-westerse allochtonen	22	28	31	14	5	2,5
w.v.						
Turken	26	33	27	12	1	2,3
Marokkanen	38	29	20	7	5	2,1
Surinamers	12	25	39	19	5	2,8
Antillianen/Arubanen	16	20	39	18	7	2,8
overig niet-westers	23	28	30	12	7	2,5
<i>45-54 jaar</i>						
Totaal	6	22	37	24	10	3,1
Autochtonen	5	22	38	25	10	3,1
Westerse allochtonen	7	21	35	25	11	3,1
Niet-westerse allochtonen	20	32	30	14	4	2,5
w.v.						
Turken	27	46	18	8	1	2,1
Marokkanen	31	45	16	7	1	2,0
Surinamers	14	31	33	18	4	2,7
Antillianen/Arubanen	13	29	34	20	3	2,7
overig niet-westers	23	26	33	12	6	2,5
<i>55-64 jaar</i>						
Totaal	6	23	36	24	11	3,1
Autochtonen	6	23	36	24	11	3,1
Westerse allochtonen	7	21	32	25	16	3,2
Niet-westerse allochtonen	25	28	25	15	7	2,5
w.v.						
Turken	28	42	10	16	4	2,3
Marokkanen	31	44	15	10	0	2,0
Surinamers	22	24	29	20	5	2,6
Antillianen/Arubanen	22	18	34	13	12	2,7
overig niet-westers	26	30	21	11	12	2,5

Tabel 3
Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en opleidingsniveau, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
<i>Basisonderwijs</i>						
	%					
Totaal	28	51	18	3	0	2,0
Autochtonen	24	54	19	3	0	2,0
Westerse allochtonen	29	48	20	3	1	2,0
Niet-westerse allochtonen	45	42	11	2	0	1,7
w.v.						
Turken	40	43	14	2	0	1,8
Marokkanen	50	43	7	1	0	1,6
Surinamers	42	43	12	2	0	1,8
Antillianen/Arubanen	54	35	11	1	0	1,6
overig niet-westers	46	42	11	1	0	1,7
<i>Laag excl. basisonderwijs</i>						
Totaal	15	53	28	4	1	2,2
Autochtonen	13	53	29	4	1	2,3
Westerse allochtonen	17	52	27	4	1	2,2
Niet-westerse allochtonen	26	50	21	2	1	2,0
w.v.						
Turken	28	47	22	3	1	2,0
Marokkanen	28	53	17	1	0	1,9
Surinamers	19	54	23	3	1	2,1
Antillianen/Arubanen	20	54	23	3	0	2,1
overig niet-westers	33	45	20	2	0	1,9
<i>Middelbaar</i>						
Totaal	5	21	61	11	2	2,8
Autochtonen	4	20	63	12	2	2,9
Westerse allochtonen	7	22	55	13	1	2,8
Niet-westerse allochtonen	14	27	50	7	1	2,5
w.v.						
Turken	18	33	44	5	0	2,4
Marokkanen	20	24	46	9	1	2,5
Surinamers	7	24	59	8	2	2,7
Antillianen/Arubanen	10	20	58	9	2	2,7
overig niet-westers	18	31	44	6	1	2,4
<i>Hoger</i>						
Totaal	1	4	20	68	7	3,7
Autochtonen	1	4	20	68	7	3,8
Westerse allochtonen	2	5	22	65	6	3,7
Niet-westerse allochtonen	5	7	27	57	5	3,5
w.v.						
Turken	3	8	23	64	2	3,5
Marokkanen	4	6	35	46	9	3,5
Surinamers	3	7	23	64	3	3,6
Antillianen/Arubanen	2	3	22	64	8	3,7
overig niet-westers	9	8	33	45	6	3,3
<i>Wetenschappelijk</i>						
Totaal	1	3	10	28	58	4,4
Autochtonen	0	2	9	27	61	4,5
Westerse allochtonen	1	4	12	31	53	4,3
Niet-westerse allochtonen	5	9	21	27	38	3,8
w.v.						
Turken	9	11	22	29	29	3,6
Marokkanen	10	21	16	21	32	3,4
Surinamers	0	3	9	32	55	4,4
Antillianen/Arubanen	1	3	13	30	53	4,3
overig niet-westers	6	9	27	26	32	3,7

Tabel 4
Beroepsniveau werkzame beroepsbevolking naar herkomst en positie in de werkring, 2002/2005

	Elementair (1)	Lager (2)	Middelbaar (3)	Hoger (4)	Wetenschappelijk (5)	Gemiddeld
	%					
<i>Vast</i>						
Totaal	7	23	39	22	9	3,0
Autochtonen	6	23	39	23	9	3,1
Westerse allochtonen	7	22	36	23	11	3,1
Niet-westerse allochtonen	19	31	33	13	5	2,5
w.v.						
Turken	24	36	29	9	1	2,3
Marokkanen	27	34	26	9	4	2,3
Surinamers	11	28	38	17	5	2,8
Antillianen/Arubanen	13	25	39	17	6	2,8
overig niet-westers	21	29	32	11	7	2,6
<i>Flexibel</i>						
Totaal	21	38	26	12	4	2,4
Autochtonen	18	38	28	13	4	2,5
Westerse allochtonen	21	35	24	13	5	2,5
Niet-westerse allochtonen	34	39	20	5	1	2,0
w.v.						
Turken	39	43	14	3	1	1,8
Marokkanen	37	43	16	3	0	1,9
Surinamers	25	38	29	7	1	2,2
Antillianen/Arubanen	31	33	29	4	3	2,2
overig niet-westers	37	38	18	5	2	2,0
<i>Zelfstandig</i>						
Totaal	2	15	47	27	9	3,3
Autochtonen	2	14	48	26	9	3,3
Westerse allochtonen	2	13	36	35	14	3,5
Niet-westerse allochtonen	6	22	44	22	5	3,0
w.v.						
Turken	6	30	45	18	0	2,8
Marokkanen	7	23	51	19	0	2,8
Surinamers	6	20	40	25	9	3,1
Antillianen/Arubanen	6	14	27	32	21	3,5
overig niet-westers	6	19	46	23	5	3,0